

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินนโยบายและแผนปฏิบัติการ และติดตามการดำเนินงานตามนโยบายและแผนปฏิบัติการด้านสิ่งแวดล้อมในการแก้ปัญหามลพิษทางอากาศของจังหวัดเชียงใหม่ โดยโครงการวิจัยสามารถแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 การทบทวนเอกสารและข้อมูลทุติยภูมิเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพอากาศ

ส่วนที่ 2 การศึกษาสถานการณ์ปัญหาคุณภาพอากาศในช่วงเดือน มีนาคม 2552 ถึงเดือนพฤษภาคม 2552

ส่วนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อประเมินนโยบาย และแผนปฏิบัติการด้านสิ่งแวดล้อมของจังหวัดเชียงใหม่ในการแก้ปัญหามลพิษทางอากาศ โดยทำการศึกษาในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่

ผลที่ได้รับจากการดำเนินงาน ประกอบด้วย

- (1) ชุดข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมของมนุษย์
- (2) ชุดข้อมูลทุติยภูมิเกี่ยวกับสภาพภูมิประเทศของจังหวัดเชียงใหม่
- (3) ชุดข้อมูลทุติยภูมิเกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศ
- (4) ชุดข้อมูลทุติยภูมิเกี่ยวกับคุณภาพอากาศ
- (5) ชุดข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพอากาศ
- (6) ชุดข้อมูลสถานการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับคุณภาพอากาศ
- (7) ชุดข้อมูลทุติยภูมิเกี่ยวกับสุขภาพ
- (8) ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบาย และแผนปฏิบัติการด้านสิ่งแวดล้อมของจังหวัดเชียงใหม่ในการแก้ปัญหามลพิษทางอากาศ
- (9) ข้อมูลด้านการรับรู้ข่าวสาร และความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับมลพิษทางอากาศ

จากการวิเคราะห์ผลดำเนินงาน เพื่อประเมินนโยบาย และแผนปฏิบัติการด้านสิ่งแวดล้อมของจังหวัดเชียงใหม่ในการแก้ปัญหามลพิษทางอากาศ พบว่า ยังไม่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากเหตุผลดังนี้

- (1) ข้อมูลทางสถิติที่หน่วยงานภาครัฐ เก็บข้อมูลได้มักจะขาดเป้าหมายในการเก็บข้อมูล จึงไม่สามารถนำไปวิเคราะห์เพื่อแก้ปัญหาได้
- (2) หน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละปี ลักษณะของข้อมูลต่างกัน ทำให้ไม่สามารถนำข้อมูลในแต่ละปีมาเทียบกันได้
- (3) ข้อมูลบางข้อมูล หน่วยงานของรัฐมีการเก็บข้อมูลขาดตอนในบางช่วง ทำให้ไม่สามารถนำมาวิเคราะห์ภาพรวมได้
- (4) สถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศมีจำกัด ไม่ทั่วถึงทุกพื้นที่ ทำให้ได้ข้อมูลคุณภาพอากาศเฉพาะอำเภอเมืองเท่านั้น
- (5) การประชาสัมพันธ์ ธารรงค์ไม่ต่อเนื่อง และไม่ทั่วถึง มีการรณรงค์เพียงแค่ช่วงที่เกิดปัญหาเท่านั้น
- (6) ขาดการนำข้อมูลเผยแพร่สู่สาธารณะเท่าที่ควร ทำให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้ยาก เช่น ข้อมูลโดยส่วนมากจะเผยแพร่ที่หน่วยงานของรัฐเท่านั้น
- (7) ปัญหาความไม่ชัดเจนของกฎหมายในการควบคุมแหล่งกำเนิดมลภาวะทางอากาศประเภทใหม่ๆ เช่น กรณีการเผาในที่โล่งปัญหาหมอกควันในจังหวัดเชียงใหม่
- (8) ปัญหาความซ้ำซ้อนและขาดการประสานงานของหน่วยงานต่างๆ ในการสร้างความร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหา
- (9) หน่วยงานของรัฐไม่เห็นถึงความสำคัญของปัญหา ไม่ถือว่าเป็นปัญหาสำคัญลำดับต้นๆ
- (10) ปัญหาการไม่กล้าบังคับใช้กฎหมาย
- (11) ปัญหาความไม่เหมาะสมของมาตรการต่างๆ ในทางกฎหมายที่ไม่สามารถจัดการกับแหล่งกำเนิดมลภาวะทางอากาศ รวมถึงอัตราโทษและมาตรการที่นำมาใช้กับผู้ก่อให้เกิดมลภาวะทางอากาศ
- (12) การขาดระบบการติดตามประเมินผลที่จะต้องอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ
- (13) ขาดการนำผลการศึกษาวិจัยไปดำเนินการแก้ไข
- (14) การขาดการมีส่วนร่วมของสังคมในการแก้ไขปัญหา

5.2 ข้อเสนอแนะ

- 1) การรณรงค์ ให้มีการลด ละเลิกกิจกรรมการเผาพืชและขยะในที่โล่งทุกฤดูกาล และควรมีการกำหนดมาตรฐานป้องกันไฟป่ารวมทั้งกลยุทธ์ในการควบคุมไฟป่า โดยเฉพาะในฤดูแล้ง เพื่อลดปริมาณฝุ่นในอากาศ
- 2) ในกรณีที่ต้องการลดความเป็นพิษของฝุ่น การเลิกเผาแล้วป้องกันไฟป่าเท่านั้นยังไม่พอ จำเป็นจะต้องมีมาตรการลดจำนวนพาหนะบนถนนหรือปรับปรุงคุณภาพไอเสียยานพาหนะควบคู่กันไปด้วย
- 3) ควรมีการตั้งสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศในอำเภอที่พบการเกิดไฟป่ามากได้แก่อำเภอจอมทอง
- 4) ในการกำหนดแผนควบคุมคุณภาพอากาศในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งภายในจังหวัดนั้นควรทำทั้งจังหวัด และควรพิจารณาความเชื่อมโยงกับจังหวัดข้างเคียงด้วย เพราะคุณภาพอากาศโดยเฉพาะฝุ่นละอองมีการแพร่กระจายจากจังหวัดข้างเคียงได้
- 5) ควรมีการติดตาม เฝ้าระวังโรคระบบทางเดินหายใจ
- 6) ควรดำเนินมาตรการควบคุมคุณภาพอากาศที่มีความเข้มงวด รวมทั้งการหามาตรการแก้ไขปัญหาการกำเนิดของสารก่อมลพิษต่างๆ เช่น การจัดระบบเก็บขยะรวมทั้งการกำจัดที่มีประสิทธิภาพ การจัดระบบขนส่งมวลชนที่ทั่วถึงและรวดเร็ว
- 7) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และประชาชน ควรร่วมกันวางแผนวางผังเมืองในระยะยาวเพื่อช่วยบรรเทาปัญหาการจราจรติดขัด
- 8) ควรจะให้ประชาชนปฏิบัติตามมาตรการและกฎระเบียบที่วางไว้ เพื่อแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองอย่างได้ผล แนวทางหนึ่งคือ ควรมีการตัดสิทธิขั้นพื้นฐานที่ประชาชนควรได้รับ เช่น หากมีการฝ่าฝืนทำการเผาในที่โล่ง ผู้กระทำผิดควรจะไม่ได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานในการรักษาพยาบาลอย่างที่ผู้อื่นได้รับ
- 9) หน่วยงานภาครัฐควรปฏิบัติหน้าที่โดยนำกฎหมายหรือข้อบังคับต่างๆ เกี่ยวกับการจัดการปัญหาฝุ่นละอองมาใช้อย่างจริงจังและต้องเห็นผลอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้กฎหมายหรือข้อบังคับต่างๆดังกล่าว มีความศักดิ์สิทธิ์จนสามารถเป็นมาตรการหนึ่งที่เป็นเงื่อนไขในการกำหนดทิศทางการแก้ปัญหา โดยเฉพาะพฤติกรรมของคนในสังคมได้

10) การปฏิบัติหน้าที่ด้านการจัดการขยะของหน่วยงานภาครัฐ ควรมีการวางแผนและแบ่งหน้าที่กับท้องถิ่นอย่างเป็นระบบชัดเจน ครอบคลุม และทั่วถึง เพื่อให้พฤติกรรม การเผาขยะ และเศษใบไม้ กิ่งไม้ลดลง

11) พฤติกรรมของประชาชนเป็นสาเหตุหลัก ดังนั้นประชาชนควรมีจิตสำนึก ที่ดีในการแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง โดยการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเพื่อช่วยบรรเทาปัญหา

12) คณะทำงานหรือบุคลากรจะต้องประกอบด้วยผู้ที่มีความรู้ในทางวิชาการ

13) ควรมุ่งเน้นการประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างจิตสำนึก โดยเฉพาะเสียงตามสาย ของแต่ละชุมชน

14) ควรให้ความสำคัญแก่ท้องถิ่นให้มีบทบาทในการจัดการปัญหา

15) งบประมาณเป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยแก้ไขปัญหาให้มีความคล่องตัว มากยิ่งขึ้น

16) ควรเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการแก้ไขปัญหา

17) ควรมีการรณรงค์ด้านการประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับปัญหามลพิษทางอากาศ และผลกระทบที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพมนุษย์และสิ่งแวดล้อมรวมถึงสถานการณ์มลพิษทางอากาศ ในปัจจุบัน โดยผ่านทางสื่อต่างๆให้ทั่วถึง และครอบคลุมทั่วทุกพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่เสี่ยง

18) หน่วยงานของรัฐบาลควรเปิดโอกาส และให้ความสำคัญต่อประชาชนได้ เข้าไปมีส่วนร่วมด้วยความเต็มใจอย่างต่อเนื่อง มิใช่แค่ในช่วงรณรงค์เท่านั้น

19) ควรนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหามลพิษทางอากาศต่อชุมชนต่างๆ รวมทั้งควรให้ความรู้ สมาชิกองค์กรชุมชน และประชาชนภายในชุมชนให้เกิดความตระหนักต่อ อันตรายของมลพิษทางอากาศที่จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน

20) ควรจัดตั้งศูนย์รับร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาด้านมลพิษทางอากาศ และทำการ ตรวจสอบปัญหาเพื่อแก้ไขปัญหาให้ทันทั่วถึง

21) ควรหาอาชีพให้ประชาชนเพื่อลดสาเหตุการเกิดไฟป่าจากกิจกรรมของ มนุษย์ซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่มาจากการหาของป่า ล่าสัตว์และการเผาไร่

22) มีมาตรการเป็นลำดับขั้นตอนเมื่อเกิดปัญหา

23) ลดการเผาในที่โล่งด้วยการสอนวิธีการทำปุ๋ยหมัก หรือหน่วยงานของรัฐ
อาจจะรับซื้อ เศษฟางข้าว ชังข้าวโพด เป็นต้น ไปดำเนินการต่อเพื่อลดการเผาของประชาชน

24) หน่วยงานของรัฐอาจจะทำฝนเทียมในช่วงที่คาดว่าสถานการณ์กำลังจะเริ่ม
ประสบปัญหาหมอกควัน เพราะฝน เป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยบรรเทาปัญหาดังกล่าวได้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved